Vid Balog

Cigle, krave i legende

PODRAVSKI SMEHI I STRAHI

NEOLIT
ARTIKULACIJE

KOPRIVNICA, 2024.

Vid Balog: Cigle, krave i legende

Biblioteka Stilit

Urednik Marko Gregur

© za hrvatsko izdanje Neolit i Artikulacije, 2024.
© Vid Balog, 2024.

Naslovnica
Krsto Hegedušić: *Na Dravi*, 1960. (detalj),
Nacionalni muzej moderne umjetnosti, Zagreb.
Foto: Goran Vranić © Nacionalni muzej moderne umjetnosti, Zagreb.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije
se reproducirati u bilo kojem obliku bez pisanog
dopuštenja nakladnika.

Otisnuto u studenom 2024.

ISBN: 978-953-50909-6-0

Republika Hrvatska Ministarstvo kulture i medija
Republic of Croatia Ministry of Culture and Media

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu Grada Đurđevca.

Franu Bosancu, gospodinu plemenitog srca,
nejunačkom vremenu usprkos

Sadržaj

11 NARODIL SE MLADI KRALJ
Veselo božićno prikazanje

51 KAJKAVSKI REQUIEM
Spelavanje o življenju, smrti i vsem kaj z toga zide

75 LEGENDA O PICOKI

89 LEGENDA O LUDBERGI
(jesu ovu pripovest skupsložili Vid Balog i Damian Humski)

121 OPERETNI EXPRESS

137 KRAVA NA GRANICI

241 CIGLE SVETE ELIZABETE
(jesu ovu pripovest skupsložili Vid Balog i Goran Vrbanić)

357 RASPUCAVANJE

381 Bilješka o piscu

Uputstva k uporabi mojih tekstova iliti rodu o jeziku, glumi uopće, kategorizaciji vrijednosti i poetskom smislu pučkih komada

Kajkavski jezik ima svoje dijalekte, narječja, govore i regionalne karakteristike. Iz tog fundusa, koristio sam općeprihvatljive termine, rečenice i poredak u istima, oslonjen na sjajnu i silnu višestoljetnu kajkavsku književnost. Stoga moji tekstovi nisu pisani zagorskim ili podravskim, međimurskim ili goranskim načinom, već su iz dubokog poznavanja terena prilagođeni uhu i govornom izričaju, pak i misli svakog kajkavca (donajposle Hrvata). Da bi se ovaj jezik ispravno govorio, potrebno je poznavati nekoliko zakonitosti koje sam provodio „u dosluhu s Habdelićem ili Kristijanovićem", to jest taj jezik ima sedam vokala: a, e, i, o, u te nadasve važan zatvoreni i otvoreni „e". Kako to benevolentnom čitaču ili akteru zornije prikazati, donosim nekoliko primjera zatvorenog „e". Ako je u ikavaca lipo, bilo, dite, mliko itd., onda je u ijekavaca lijepo, bijelo, dijete, mlijeko. U kajkavaca je taj praslavenski refleks glasa „jat", ostvaren u zatvorenom „e" koji je slušno sličniji glasu „i" nego glasu „e" – lepo, belo, dete, mleko. Taj „e" o kojemu govorim danas se u sveopćem govoru ostvaruje u ženskom imenu Lenka, pak molim, uho tomu priklonite. Otvoreni „e" koji zvuči poput izobličenog glasa „a" se vrlo malo upotrebljava, ali je vrlo čujan i donekle nametljiv te će se čitatelju nevještom u sjeverozapadnim izričajima učiniti svenazočnim. Ima ga vrlo malo te iz prakse sugeriram za scensko izvođenje – nemojte ga niti koristiti. Kajkavski je vrlo sklon ikavici, stoga kajkavski nije gore-dole, ovde-onde, dosta ili terati, nego gori-doli, ovdi-ondi, dosti ili tirati. Tako k tomu i, ne nama-vama, nego nami-vami, kao i sinokoša, divojka itd. Naravno da u pojedinim kajkavskim dijalektima, idiomima i govorima to nije tako. Gdjekod nailazimo i do četrnaest vokala i raznih odstupanja od gore spomenute ikavice, ali te sam upute naveo temeljem dugogodišnjeg kazališnog iskustva, a kako bi se ostvarila svrhovita melodija i komunikacija razumljivija gledateljima.

Što je do grafije, pisao sam kako se uvriježilo (poput Domjanića) oblike riječi koje u pismu nemoguće razlučiti s dodatcima

poput ovih: ja vas vse pozivam da se vsi skupaj najdete kajti se nadam da se vsem vse to kaj se spelava zdopalo bude. Ovim načinom moguće je razlikovati kada koristimo povratno-posvojnu zamjenicu sebe ili se, odnosno oblik glagola biti. „F“ na završnom slogu riječi nisam koristio jer navodi na kriva rješenja. Naime, ako se u kajkavaca ne upiše zabadav, zaprav, prav, narav, Franov, Štefov, Jožijev i sl., onda imamo zabadaf, zapraf, praf, naraf, Franof, Štefof, Jožijef, a tada se to ne izgovara kako je to potrebno u tom glasu „v“, odnosno „f“.

Primjer pisanja prijedloga „u“, uvijek sam upisivao slovom „v“ jer ići v Zagreb, v Krapinu, v Varaždin gotovo se ne čuje i ne čita, nego je to fonetski „iti Zagreb, Krapinu, Varaždin“. U kajkavskim govorima ne postoje glasovi ć i dž pa se ta slova ni ne pišu.

O akcentuaciji, sve što naglašavate u kajkavskom, pogotovo višesložnu riječ, valja naglašavati kao i u čakavskom, a nikako ili tek iznimno rijetko, srodno naglascima u hrvatskom jezičnom standardu. Poznajemo nekoliko primjera akcenata – dinamički, logični, dramatični, rečenični te ono nesretno rješenje gramatičnog naglaska kojega se mnogi voditelji, nazovi govornici, tobožnji jezikoslovci i skrbnici nad nečim na što uopće pozvani nisu, drže kao pijan plota. To prekomjerno i zaglušljivo „bubnjanje“ koje nam donose audiovizualni mediji, udarajući naglaskom na prvom slogu, nemilice i nesuvislo, kao da žele nadjačati samo Permaganta, postaje toliko iritantno da je, iole pažljivom slušaču, jasno da su od crkvenih institucija, do saborskih govornica ili narodnih veselica, jezik zaposjeli ljudi koji zvuče kao barbarizam mađarskog priučenog šegrta iz Požege. Grub sam u izričaju, ali ne mogu dovoljno glasno vikati kao *vox clamantis ex deserto*, vapijuči v puščini horvatskoga slovstva.

Vama koji i ako budete u budućnosti postavljali moje komade, molim vas, prionite poslu i prilagodite ih vremenu, glumcima, gledateljstvu te ljudima uopće. Ništa što sam zapisao nije nepromjenjivo, ako potreba za izvedbom tako nalaže. Svi komadi pisani su za prostor i vrijeme u kojem smo živjeli, pak postupite kao i otac Habdelić u predgovoru *Zrcala Marijanskoga*:

Hiža ova iz temela jest izzidana,
komu takva ne po vole,
naj si svoju spravi bole
nami našu naj ostavi
svoju sebi naj popravi!
(Malo sem oca Jurka popravil...)

O poetskoj vrijednosti, dramaturgiji i koječemu čega sam i sam duboko svjestan, mogao bih razglabati na brojnim stranicama vlastitih nespokoja ili preispitivanja življenja u teatru... Ne znam, drugačije ne znam. Drugog obrambenog mehanizma nemam, nego eto tako, otvorenih ruku, vedre misli i počesto zgaženog srca, ne dam se nikomu natkriliti u ljubavi spram mojega hrvatskoga jezika. Ovo su pučki komadi, pisani za narod, koji ih je takovima, sudeći po brojnim i višegodišnjim izvođenjima, prihvatio i pljeskom podržano. Oh, koliki ljudi, tako dragi pokojnici ili suvremenici, utkali su svoje nazore, ideje, duh, i *kristalnu kocku vedrine* koju ne zrcalim u žestokim riječima gore navedenim; ali človekolubec Bog vtisnul v sarce mene, drugega ljubiti. Dobri i dragi moji vsi, tak k svojemi i Videk siromak.

KRAVA NA GRANICI

Gotalovo – Španskoa.d. 2022./2023.
In tempore pestis, terrae mottus et bellum

IGRAJUČI

Donačelnik Lončar – Ivo Lončar

Pepa Kefa – Štefica Balog

Nadšumar Štef – Stjepan Lugar-Hunyadi

Goldi – Ferdinand Jozič

Žofa – Žofa Balog

Ildika – Ildika Lončar rođ. Balog

Ilona – Ilona Kishkunhalma Herendy-Zsolnay

Ribič Stanko – Stanko Tkalec Davidoff

Lovec Luka – Luka Horvat Ledinsky

Veterinar Joža – Joža Varga-Tischler

GOŠK – Juraj Župan Grobensky

Vatrogasec Vladek – Vladek Požgaj Krtezoff

Jakov – Jakov Leportina-Večenajev

Filip – Filip Večenaj-Leportinov

Ishtvan – Ishtvan Horvath – Načelnik Gyékényesa

Putnik namjernik ili Putnica namirnica ili Putnik nametnik

DEL PRVI

POKAZ PRVI

(*Ovo bi se trebalo spelavati pred zastorom.*)

FILIP i JAKOV
Dober večer!

FILIP
Mesto radnje!

JAKOV
Zagreb, Španско.

FILIP
Vreme radnje: leta Gospodnjega...

JAKOV
Denes.

FILIP i **JAKOV**
V noči crni, crni kmici,
Zagreb, Španско vre ne spi!
V noči crni, crni kmici
megla pala, sunca ni.

Našli su se, kaj vre bude,
duše dobre, sreče hude:
Pepa Kefa dika, tuka,
mladi Goldi, njegva muka.

Siva megla, ne delaj nam dana,
dok se Goldi z Pepicom pronajde.
Torba, Španско, euri i Brcko –
Bogek dragi vu tom se ne snajde.

FILIP
Moramo se prijaviti za smotru nove avangardne kajkavske lirike.

JAKOV
A gde bu ovo leto?

FILIP
V Otrovancu ili Budrovcu.

JAKOV
Meni je bilo dobro i vu Sirovi Kataleni.

FILIP
Gde god bude, mi moramo biti navežbani.

JAKOV
Idemo vežbati.

(*Kortina se otpre.*)

GOLDI
Brcko, ako ti ne vratiš tu torbu, ja te taj čas cinkam Dugom. Ja mu tu torbu moram predat, kužiš? Vratio si torbu?! Aha, *OK*. Kakva sad Pepa Kefa? Koja mrtva Pepa Kefa? ... A ta Pepa Kefa! Kak ne bi znao Pepu Kefu, ona ti posprema birc! Dao si njoj da vrati torbu? Pod klupicu? Zašto me onda opče zoveš? I di si ti opče? U Irskoj?! Zakaj si ti u Irskoj? Kojeg ti boga radiš u Irskoj? Brcko, ja ču ti oderat kožu na živo, bez anestezije! Jesi me čuo? Brcko, napuši se irskog... Halo! Brcko! Brcko! Jebem ti mater. U ovoj zemlji niko nije normalan! Nitko!

PEPA KEFA
Goldi?

GOLDI
O jebote!

PEPA KEFA
Ja sem. Pepa Kefa. Tu sem. Pa kak si mi ti?

GOLDI
Pepa, odi si u tri... bok!

PEPA KEFA
Bog, Goldi!

GOLDI
Pa, vidi je! Stani!

PEPA KEFA
Pa stojim!

GOLDI
Jel to torba u tvojoj ruci?

PEPA KEFA
Kaj?

GOLDI
To! Crna torba! Tu.

PEPA KEFA
A je! To je. To. Tu.

GOLDI
Pa kaj to radi tu? Pa nemreš to nosit okolo! Zakaj to nisi ostavila? Pod klupicom? U bircu kod Brcka! Pod klupicom. Od Brcka! Klupicom!

PEPA KEFA
A zakaj kad sam znala da se idem najti s tobom? A Brcko ti je otišel vu Irsku. I to opče ni njegov birc, Brcko je sam konobar. A i ni neki konobar.

GOLDI
Znam! Isuse Bože!

PEPA KEFA
Kaj znaš?

GOLDI
U Irsku, znam!
Pepa, daj se malo skoncentriraj. Zašto je ta torba kod tebe?

PEPA KEFA
Znala sam da buš se razveselil kad ti pokažem ovo! Vidi!
(*Ispadeju euri iz torbe.*)

GOLDI
Isuse i Marijo! Ne vadi tu lovu na ulici, si luda?!

PEPA KEFA
Bumo ih pokupili, pa kaj. E, evo ti pismo.

GOLDI
Pismo? Kakvo pismo?

PEPA KEFA
Kaj je Brcko pisal Dugom, onom mafijašu.

GOLDI
Dragi Dugi, Brcko je, konobar kod Cobre. Ostavio si torbu kod mene u bircu. Ja sam ti je spremio na sigurno. Posudio sam si par milja eura jer idem sad u Irsku, pa mi treba. Vratim ti kad pošteno zaradim. Ako ti treba torba, nazovi mog gazdu da ti otključa birc. Zato jer sam ja otputovao u Irsku. Bog! Brcko. On je totalno lud! Monumentalno za psihijatriju! Ono sposoban za lakše poslove uz nadzor! A kak če...?

PEPA KEFA
A kak če, kak če... Kaj ja znam kak če!

GOLDI
Čekaj malo! Kako Dugi može pročitat pismo, kad je u torbi koja je zaključana u bircu?

PEPA KEFA
(*Jako misli.*)
Hm, da... Znam! Dugi pročita pismo, otpre birc, zeme torbu... Ili ne.

GOLDI
Pepa, kako može pročitati ako mu gazda Cobra ne otvori? A njega ni nema u Španskom jer je u Toskani s onom svojom malom. Pa si isključi mobitel da ga žena nemre zvati.

PEPA KEFA
Kaj, i on je u Irskoj?

GOLDI
Ma kak da ne! Pepa, daj malo razmisli...

PEPA KEFA
Evo mislim. Sam ne znam opče kaj da mislim!

GOLDI
Isuse Bože! Pismo je u torbi, torba je pod klupicom, a sve je pod ključem i nemrem do nje jer je gazda u Toskani!

PEPA KEFA
Kaj god, torba je tu kod mene!

GOLDI
Pepa! Odnesi tu torbu pod klupicu, ostavi ju tamo skupa s pismom, zaključaj birc i briši!

PEPA KEFA
Aha! To bu dobro! A zakaj?

GOLDI
Ubit ču se, majke mi! Pa nemrem mu sad vratit torbu kad je onaj irski kreten Brcko uzeo sebi bogtepitaj kolko eura. Jebe se Dugom kaj sam ja nevin. Pepa, Dugomu je roknut nekoga ko tebi zaklat piceka!

PEPA KEFA
Pa da. Bože, kak sam bedasta. Kaj, onda sad i ti moraš u Istru?

GOLDI
Pod a – nije Istra, nego Irska!
Pod b – Dugi će ubit i mene i tebe i sve!

Pod d – moram nestati iz Španskog, ma kaj iz Španskog, iz Zagreba! Isusovog ti magareta... kam da idem?!

PEPA KEFA
Magare si ti. Pusti Isuseka na miru. Ideš z menom do Gotalova!

GOLDI
Gotalova?! Kaj su to Gotalova?

PEPA KEFA
To ti je moje selo v Podravini, u Prekodravlju između Drave i mađarske granice. Istinabog, malo je izvan ruke. Zato ti za nas niko ni ne zna!

GOLDI
Gotalovo... Ček sam malo! Gotalovo... Pa to neje tak ni glupo. To neje opče glupo! To je genijalno!

PEPA KEFA
Ja ti velim, genijalno! Beži do stana, pokupi sam ono najjužnije i za pol vure najdemo se tu.

GOLDI
Za pol sata tu i mirna Bosna!

PEPA KEFA
Kakva sad Bosna?

GOLDI
Ništ Bosna! Za pola sata tu i pravac Gotvaldovo!

PEPA KEFA
Gotalovo!

GOLDI
Da, da, Galgovo... Jebote! Torba! Odmah ju vrati u birc pod klupicu!

PEPA KEFA
Nemrem. Zaključala sem birc, a ključa sam gurnula kroz

prorez za pisma nazad nutra. Znaš onoga proreza za pisma kaj poštari...

GOLDI
Znaaam! Kaj bumo sad s torbom?!

PEPA KEFA
No, ne bumo ju tu na asfaltu ostavili! Bumo ju zeli sa sobom, pak ju vrnemo kad se stvar malo smiri. Ajd sad, beži doma po stvari!

GOLDI
Aha. *OK*. Idem.

(*Goldi ode, Pepa Kefa vadi mobitel.*)

PEPA KEFA
Halo? Je to donačelnik Lončar? Neje? Zakaj neje? Ja ga trebam. Gdo sam ja? Pepa Kefa, a gdo je to? ...A Ildika, ti si! Pa gde ti je sinek? Karta? Pak je ostavil telefona doma? Normalna stvar. Kaj se ja čudim... Slušaj ovak, reči Lončaru da sem vse zbavila. Našla sem čoveka, sam mu tak reči. Pameten je, zgleden, na mestu i gda ga se malo poštela, z njega bu dober zamenik onoga za ono... Ma kaj ja tebi objašnjavam... Ildika, nemam ve cajta, moram iti. Vidimo se zutra v Gotalovu...

KIPEC DRUGI

FILIP i JAKOV
Celo selo tu je bilo,
v birtije se okupilo!
Povrh vsega mudra glava,
načelnika, našeg lava.

Tu su lovec, ribič, ljudi,
redom skalani junaki,
vatrogasci i športaši,
kak pri delu, tak pri flaši.

Bute vidli kam to pojde,
gda nam nuter Goldi dojde,
dok Ilona namiguje,
Pepa tece ispituje!

FILIP
Jakov, našel sem!

JAKOV
Kaj si našel?

FILIP
Pak popevku za avantgardni festival.

JAKOV
Jaki si... *Napred Rohanski jahači*!

FILIP
Ne. Jednu drugu popevku koju je napisal Krešimir Dolenčič-Picok.

JAKOV
Picok!

FILIP
Aha... idemo vežbati!

(*Ovo nek si redatelj postavi kak si hoče ili more.*)

DONAČELNIK LONČAR
Štef!

NADŠUMAR ŠTEF
Mir, načelnik govori!

RIBIČ STANKO
Donačelnik!

LOVEC LUKA
Tak je, kajti je načelnik v Goli.

NADŠUMAR ŠTEF
Mir, Lončar govori!

DONAČELNIK LONČAR
Fala, Štef! Ilona – dej vsemi piti!

NAROD
Živili!
(*itd.*)
Živili!

DONAČELNIK LONČAR
Ljudi, da remizeramo! Ilona, pijača...

ILONA
Mam dojdem, nosim!

GOŠK
Nema tu ili-ali, kaj ga nesi v cevanicu lupil! Faul jasno, jednu tekmu ne bi igral, al nam Hlebine ne bi gola zabile. Ovak smo pak zgubili.

VATROGASEC VLADEK
Ali to ni športski...

GOŠK
Ma ti si, Vladek, bedak! Znaš ti kuliko suci koštaju? Treba štroma platiti. A slivne vode? A tek piva!

VATROGASEC VLADEK
Ja bi pivu!

GOŠK
Kaj? Ilona, dej mi jeden športski... I Vladeku pivu!

ILONA
Ide...

RIBIČ STANKO
I meni pivu!

GOŠK
Ilona!

ILONA
Pak nemam deset ruk, nesem krava!

LOVEC LUKA
Nemreš ti denes dobiti vepra!

GOŠK
Kaj ga ne bi dobil, prošli tjen su v Đurđevcu potukli četiri!

LOVEC LUKA
Picoki lažeju samo da bi im mi Podravci bili jalni.

VATROGASEC VLADEK
Ja bi pivu.

RIBIČ STANKO
I ja sem tak čul.

LOVEC LUKA
E, ne bum im išel na Picokijadu, baš ne bum...

NADŠUMAR ŠTEF
Ilona, jesu vsi dobili?

ILONA
Budeju!

DONAČELNIK LONČAR
Ljudi, jel more vezda mir? Jel more?

NADŠUMAR ŠTEF
Mir, načelnik govori!

VETERINAR JOŽA
(*Zapjeva.*)
Divan je divan, tužni Meksiko... oooo!

NADŠUMAR ŠTEF
Jesem rekel mir!?

DONAČELNIK LONČAR
Hm, khmm – kak bi počel – no, idemo od kraja. Daklem, kak vsi znate več par tjedni v našem se podravskom orsagu i kotaru prekodravskom pojavliva čudna – krava.

VATROGASEC VLADEK
Točno tak. Bela krava!

LOVEC LUKA
Bela Četvrti.

VETERINAR JOŽA
Gdo meša?

VATROGASEC VLADEK
Stari mama veliju da je to Slota kaj se prikažuje vu trstini, v megli.

GOŠK
Kaj je?

NADŠUMAR ŠTEF
Veli da je ta krava duh!

RIBIČ STANKO
Je, je, i nad vodom leti.

GOŠK
Krava leti nad vodom? No, tak nekaj bedastoga nesem dugo čul.

RIBIČ STANKO
Kaj ti znaš o vodi? Leti, leti... Istinabog dosti nisko, ali leti.

LOVEC LUKA
Vladek, kaj ti se majkica kruškovca nalizala pak je vidla leteču kravu kak leti?

VATROGASEC VLADEK
Ne, ne! Ona pije sam žganicu. Ilona, pivu!

LOVEC LUKA
I ja gda bi se napil, vsakaj bi videl.

VETERINAR JOŽA
Videl sem v megli, v megli sem videl...

DONAČELNIK LONČAR
Ljudi, najte noreti! Em je to krava, kak i vsaka druga... krava... nikakovi strahi, strašila ni Slote.

RIBIČ STANKO
Gdo to more znati? Jemput sem pred par let išel na some, jesenska večer, zrana se zakmičilo. Ni bila bela krava, nego beli cucek. Ili morti beli vuk, ne znam ve točno reči. Ali silne jognjene joči je imel. Ni čoveku sejeno.

NADŠUMAR ŠTEF
Ja vas samo slušam i ne mrem veruvati kakove pizdarije čujem. Ljudi, neki den sem ju videl v šibiku, krenem za njom i taman da bum ju ščapil, zagazim vu kravski drek kaj su se milostiva krava na putu pošvorganjila. Velim vam, nikakovi duhi, drek ji fest realno smrdi.

RIBIČ STANKO
Ha, sikaj more biti – ili je to itak fest realna krava.

DONAČELNIK LONČAR
Neg kaj neg krava? Realno bela krava mađarska! Znamo da je došla po prugi z Mađarije, kajti je drugdi Orban postavil antimigrantsku žicu. Pisal sem majla vu Zagreb – ništ, vele rešavajte si to kak sami znate. Zato, vu svetlu tog naputka z centrale, predlažem da se krava pod žurno vlovi, zakolje i sprekuha vu gulaša za celo Gotalovo. Jel se to prihvača?

VSI
Naturalno! Bravo! To je reč! Živio, Lončar! *Go*, *go*, *go*!

DONAČELNIK LONČAR
No, tak sem si ja i mislil. Pak smo več donesli odluku Štef i ja da zutra navečer idemo vu akciju hvatanja krave kodnog imena „Milka“. Dakle, Gošk!

GOŠK
Prosim!

DONAČELNIK LONČAR
Ti ju čekaš ze starom gol mrežom vu Kurvinom jarku! Z tebom Stanko z svojimi mrežami. *OK*?

RIBIČ STANKO
Dogovorjeno.

VATROGASEC VLADEK
Pardon! Ilona, ja bi pivu!

DONAČELNIK LONČAR
Dej mu! Vladek i njegovi vatrogasci su na šodrani pri mostu. Ilona, Žofa, Ildika i ostale horvatske žene su u pogonu od Pozojeve grabe – ono zdele, kuhače, lupaju da ju nateraju prama Veterinaru i Vladeku, on ima onu pištolu za spati. Štef!

NADŠUMAR ŠTEF
Ja bum čuval šumariju da mi ne dojde vu Repaš jer po Repašu nemrem pucati samo tak. Još bum strefil nekakovoga nizozemskog koturaša kaj biciklera do Crnoga mora! Puna ih je šuma!

DONAČELNIK LONČAR
Fala, Štef!

NADŠUMAR ŠTEF
Ili kakvu babu kaj bukovače bere...

DONAČELNIK LONČAR
Fala, Štef! Tak bumo ju naterali vu Bogečki klanjec gde su tri lovačke čeke i ondak bum, jel tak, Luka? I ondar, znači, bum. I to je to! Imamo Hrvatsku!

VSI
Imamo!!

VETERINAR JOŽA
Hja, i imamo i nemamo...

NADŠUMAR ŠTEF
Bravo ljudi, tak se posel dela!

GOŠK
Ljudi, to je tri nula u gostima!

VATROGASEC VLADEK
Ja bi pivu.

ILONA
Očeš gemišt?

VATROGASEC VLADEK
More.

(*Ulazi Goldi.*)

GOLDI
Dobra večer!

(*Vsi čkomiju i glediju.*)

ILONA
Dober večer. I? Kaj bumo?

GOLDI
Jednu kolu!

ILONA
Slatkič! Pepsi-Cola ili Coca-Cola?

GOLDI
Coca-Cola.

ILONA
Nema. Samo Pepsi.

GOLDI
Onda Pepsi.

NADŠUMAR ŠTEF
A kaj... i koga... vi predstavlate?

GOLDI
Paa... mene su doveli u Gotalovo...

NADŠUMAR ŠTEF
Aha, dopelali su te vu Gotalovo...
Jesi ti ekolog iz Drava Amazona? Ili kakov drugi vrag zeleni?

GOLDI
Bojim se da ne razumijem.

NADŠUMAR ŠTEF
Aha, tak znači. To je tebi kakti španско selo?

GOLDI
E da, to jesam!

RIBIČ STANKO
Kaj jesi?

GOLDI
Iz Španskog! Ja sam fakat iz Španskog. (*Pauza.*) Ne kužim.

ILONA
Joj, pa dej, pustite ga z mirom, no! Evo, srčeko, Pepsi.

DONAČELNIK LONČAR
Ja sem Ivo Lončar!

GOLDI
Ja sam Ferdinand Jozič!

DONAČELNIK LONČAR
Oho, on je na *ič*. Toga Vam pri nas nema, na *ič*!
Ljudi, upoznajte se!

ILONA
Ilona Kishkunhalma Herendy Zsolnaj!

RIBIČ STANKO
Stanko Tkalec Davidoff.

LOVEC LUKA
Luka Horvat Ledinsky.

VATROGASEC VLADEK
Vatrogasec Vladek Požgaj Krtezov.

GOŠK
Juraj Župan Grobensky.

NADŠUMAR ŠTEF
Štef Lugar Hunyadi.

VETERINAR JOŽA
Joža Varga... valda... Tischler.

LOVEC LUKA
Da se mi razmemo – vi zeleni ekologi, dopelali ste dabre i vezda nam hrdaju mlade vrbe, a nakotili su se kaj štakori...

GOLDI
Ali ja nisam...

RIBIČ STANKO
Onda mi ribiči zarad vas zelenih šmrklivih ne smemo na šoder jer tam jebena ftica pastirica sere jajca!

GOLDI
Ne, ne, krivo ste me...

NADŠUMAR ŠTEF
A tek kormorani – to je najvekša napast, to je vragu

Bilješke autora

Narodil se mladi kralj

Prvotno je pod tim naslovom maestro Tomislav Uhlik skladao djelo na tekstove crkvenih popijevki iz Međimurja (zabilježio Vinko Žganec) za zbor, soliste i orkestar. Na njegovu sugestiju te molbu Ivana Ivančana iz Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske „Lado“, u suradnji sa ZGK-om „Komedija“, između pojedinih stavaka napisao sam tekstove koji su radnjom pratili događanja u maloj sjevernohrvatskoj župi u predbožićnim danima.

Kajkavski requiem

Glazbeno-scensko prikazanje napisao sam u suradnji sa Zoranom Novačićem, našim skladateljem i dirigentom. On je uglazbio tekstove iz stare kajkavske književnosti (Juraj Mulih, Juraj Habdelić, Matija Magdalenić i dr.). Dramaturški sam ih prikazao spajajući stare materijale istovjetnim jezikom i likovima koji su glumili u našem *Requiemu*.

Legenda o Picoki

Ovo je legenda u kojoj su se tijekom gotovo 60 godina svojega postojanja izmijenile generacije glumaca, redatelja, statista, glazbenika, scenarista i mnogih drugih sudionika te bi bilo vrlo nezahvalno spominjati tisuće jer bi netko zasigurno ostao zaboravljen. Ovdje donosim svoj scenarij koji smo unatrag petnaestak godina osmislili Krešimir Dolenčić i ja. Deseci tisuća gledatelja pohodili su ovaj najveći glazbeno-scenski spektakl pod otvorenim nebom u Hrvatskoj, igran podno zidina Starog grada Đurđevca. Brojni su osvrti, kritike i pohvale koji godinama prate događanja *Picokijade* te se prema dogovoru s gradom Đurđevcom spremam napisati veliku monografiju

o svim tim događanjima. U ovoj knjizi donosim tekst kako sam ga prvotno bio zamislio, a i njega sam nadopunjavao i prilagođavao potrebama izvedbe godine u kojoj se igrao.

Legenda o Ludbergi

Legenda o Ludbergi nastala je na molbu Grada Lubrega i Turističke zajednice područja Centar svijeta, kojom bi se obilježio *varalni den* (prvi travnja), povodom dana Ludberge Velike. Uz sugestije i zahtjeve redatelja Krešimira Dolenčića, prema mojem nacrtu, student ADU-a Zagreb Damian Humski i ja napisali smo dijaloge aktera ove komedije.

Operetni express

U dogovoru s Upravom ZGK-a „Komedija" ovaj scenarij, odnosno dva prigodna teksta, napisao sam u suradnji s Damirom Lončarom i glazbenim odabirom maestra Krešimira Batinića.

Cigle svete Elizabete

Predstavu su napisali zajedno Goran Vrbanić i Vid Balog još 1996. godine, svakodnevnim druženjem i prijateljstvom kakvih je malo. Goran Vrbanić rođen je 23. kolovoza 1976. u Zagrebu te je hrvatski glumac, književnik i scenarist, vrijedan iznimne pozornosti u svakoj svojoj kreaciji.

Bilješka o piscu

Vid Balog (Koprivnica, 1972.) u Zagrebu je pohađao Klasičnu gimnaziju i Katolički bogoslovni fakultet te je magistrirao na Akademiji dramske umjetnosti. Trenutno priprema disertaciju na katedri Socijalne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Balog je glumac, redatelj, pisac, glazbenik i bibliofil. Zaposlen je u Zagrebačkom gradskom kazalištu „Komedija". Od brojnih njegovih angažmana spomenimo samo neke. Pjevao u operama, operetama i mjuziklima *Boccacio*, *Opera za tri groša*, *Otelo*, *Grofica Marica*, *Mala Floramye*, *Jesus Christ Superstar* i drugima, glumio u predstavama *Nemoćnik u pameti*, *Tajna Krvavog mosta*, *Lovački rog*, *Klupko*, *San Ivanjske noći*, *Zagreb kak Zagreb*, *Dobri vojak Švejk*, *Čini barona Tamburlana*, *Hipohondrijakuš*, *Čisto ludilo* itd.

Redatelj je glazbeno-scenskih predstava *Kalvarija*, *Narodil se mladi kralj*, *Raspelo*, *Jedan dan u Turopolju*, *Raspucavanje* te brojnih događanja. Autor je drama *Cigle svete Elizabete*, *Legenda o Picokima*, *Turopoljske reštauracije*, *Legenda o Ludbergi* itd. Scenarist je televizijskih dokumentaraca *Raspelo*, *Križ nam stoji vu polu*, *Mirtin svadbeni vijenac* i drugih.

Tekstove o običajima Gotalova, Krka, mađarskih Hrvata, Baranjaca ili Martinščine objavljivao je u stručnim časopisima i novinama. Sustavno prikuplja etnografsku građu sjeverozapadne Hrvatske, dio koje je objavio u knjizi *Hrvatska bajoslovlja* (2011.). Strastveni je bibliofil – prikupio je izniman broj starih kajkavskih knjiga i tekstova.

Dobitnik je brojnih nagrada: književne nagrade „Dragutin Domjanić" (1993.), glazbene nagrade „Porin" (2003. i 2009.), nagrade „Zlatni Histrion" (2004.), Nagrade hrvatskoga glumišta (2009.), odličja Sv. Jurja grada Đurđevca (2009.), nagrade *Dana satire* i *Gumbekovih dana* (2010.) itd.

Član je Društva hrvatskih književnika i Hrvatskog društva dramskih umjetnika.

nakladnici
Neolit
Katarine Zrinski 19
48 000 Koprivnica
www.neolit.hr
info@neolit.hr

Artikulacije
Trg kralja Tomislava 2
48 000 Koprivnica
www.artikulacije.hr
info@artikulacije.hr

za nakladnike
Marko Gregur
Mario Kolar

lektura
Katarina Franjo

korektura
Danijela Sunara-Jozek

dizajn i prijelom
Jasna Goreta

tisak
Booksfactory, Szczecin, Poljska

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001244668.